

pieczęć szkoły

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2025/2026

GEOGRAFIA**

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1-19).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z **niebieskim** tuszem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań podane są w treści każdego z nich.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreśl.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Podczas rozwiązywania arkusza możesz korzystać z prostego kalkulatora, linijki i lupy.

KOD UCZNIA

--	--	--

.....
Imię i nazwisko ucznia
(wypełnia szkolna komisja konkursowa)

Stopień drugi

**Czas pracy:
90 minut**

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	2	2	1	1	2	3	5	4	3	5	3	2	3	5	4	3	4	5	60
Liczba punktów ustalona przez szkolną komisję konkursową																				
Liczba punktów ustalona po weryfikacji przez wojewódzką komisję weryfikacyjną																				

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący szkolnej komisji konkursowej –
2. Członek szkolnej komisji konkursowej sprawdzający pracę –
3. Członkowie wojewódzkiej komisji weryfikującej pracę –

Material źródłowy do zadań 1 – 5.

Źródło: opracowanie własne na podstawie cke.edu.pl

Zadanie 1. (3p.)

Poniżej przedstawiono opis fragmentu czerwonego szlaku turystycznego, wytyczonego na obszarze objętym mapą. **Podkreśl w nawiasach poprawne wyrażenia tak, aby opis był prawdziwy.**

Szlak czerwony prowadzi z Łeby wzdłuż jeziora Sarbsko do Nowęcina, w którym znajduje się neogotycki pałac oraz (*pomnik przyrody / zabytkowy park*). Dalej szlak kieruje się (*na wschód / na zachód*), w stronę miejscowości Przybrzeże, w której zlokalizowano (*pole namiotowe / kemping*). Między miejscowościami Sarbsk i Ulinia szlak przebiega głównie przez tereny (*leśne / bagienne*).

Zadanie 2. (2p.)

Obszar przedstawiony na mapie obfituje w wydmy. **Do opisów dopisz nazwy wydmy, odczytane z mapy.**

Opis wydmy	Nazwa wydmy
W całości znajduje się na obszarze rezerwatu Mierzeja Sarbska.	
Leży najbliżej Łeby, w pobliżu plaży.	
Znajduje się na NE od jeziora Sarbsko; w pobliżu przebiega szlak rowerowy i trasy nordic walking.	

Zadanie 3. (2p.)

Na podstawie mapy oblicz odległość w terenie między kościołem w Łebie i kościołem w Sarbsku. **Wynik podaj w kilometrach. Zapisz obliczenia.**

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:

Zadanie 4. (1p.)

Na zachód od Łeby położony jest jeden z polskich parków narodowych, włączonych do sieci rezerwatów biosfery UNESCO.

Podaj nazwę tego parku:

Zadanie 5. (1p.)

Wpisz nazwy półkul Ziemi, na których znajduje się obszar przedstawiony na mapie:

Półkula i

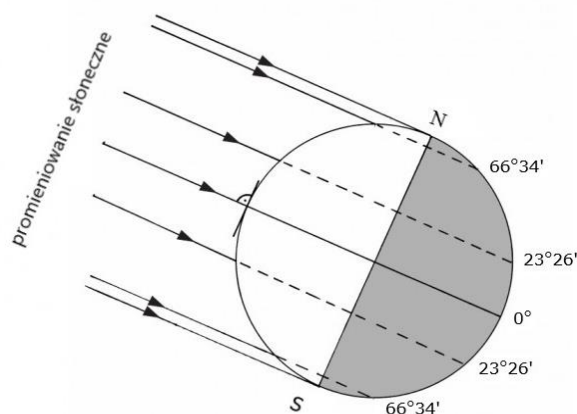
Zadanie 6. (2p.)

Przedstaw trzy różne cechy przyrodnicze Morza Bałtyckiego.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 7. (3p.)

Rysunek przedstawia oświetlenie Ziemi w dniu równonocy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów zpe.gov.pl oraz opracowania.pl

Na podstawie rysunku i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań, wpisując do tabeli „prawda” lub „fałsz”

Zdanie do oceny	prawda / fałsz
W tym dniu dzień w Warszawie trwa tyle samo godzin, co noc w Katowicach.	
W tym dniu na biegunie południowym występuje dzień polarny.	
W tym dniu na zwrotniku Raka dzień jest dłuższy niż noc.	
W tym dniu Słońce góruje w zenicie nad równikiem.	
W tym dniu na półkuli północnej zaczyna się kalendarzowe lato.	

Zadanie 8. (5p.)

Przeczytaj tekst źródłowy, a następnie wykonaj polecenia.

Rada Ministrów 17 września 2025 r. zatwierdziła projekt ustawy przygotowany przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Przewiduje on utworzenie dwudziestego czwartego parku narodowego w Polsce, a więc Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry. Park Narodowy Doliny Dolnej Odry będzie pierwszym parkiem narodowym w Polsce znajdującym się w granicach miasta wojewódzkiego – Miasta Szczecin. Obejme on obszar o powierzchni 3856 ha. Na jego terenie występuje ponad 230 gatunków ptaków. Będzie to 7 transgraniczny park narodowy. Utworzenie parku pozwoli na kompleksową ochronę walorów przyrodniczych Międzyodrza, w szczególności dzięki prowadzeniu działań ochrony czynnej, które będą zmierzały do zachowania bądź odtwarzania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin, zwierząt lub grzybów i ich siedlisk w ekosystemach.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/klimat/dolinalodnejodry>

a) Podaj nazwę województwa, w którym będzie zlokalizowany nowy park narodowy.

Odpowiedź: województwo

- b) Projektowany Park Narodowy Dolina Dolnej Odry jest parkiem transgranicznym, czyli obszarem chronionym po obydwu stronach granicy państwowej.

W poniższym zestawieniu podkreśl trzy inne przykłady takich parków w Polsce.

Biebrzański, Kampinoski, Karkonoski, Ojcowski, Pieniński, Tatrzański, Ujście Warty, Woliński

- c) Przewiduje się, że powstanie parku będzie impulsem rozwoju dla rejonu Międzyodrza, w szczególności dla turystyki w regionie.

Przedstaw i krótko uzasadnij możliwą do realizacji propozycję działalności gospodarczej, związanej z powstaniem parku narodowego, która nie będzie ingerować bezpośrednio w jego chronione zasoby.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

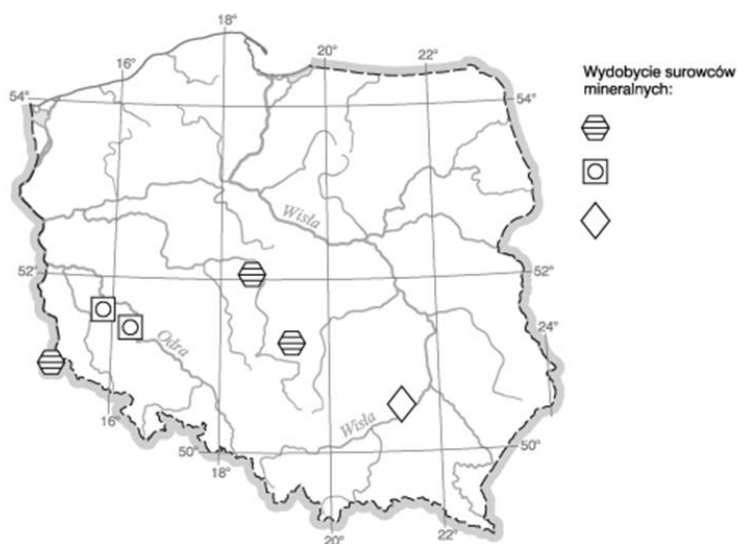
.....

.....

.....

Zadanie 9. (4p.)

Mapa przedstawia rejony wydobywania wybranych surowców mineralnych w Polsce.

Źródło: cke.edu.pl

- a) **Uzupełnij legendę mapy wpisując obok sygnatur nazwy surowców.**
- b) **Wśród wymienionych surowców podkreśl dwa, które występują w Polsce, ale ich wydobywanie nie jest obecnie prowadzone.**

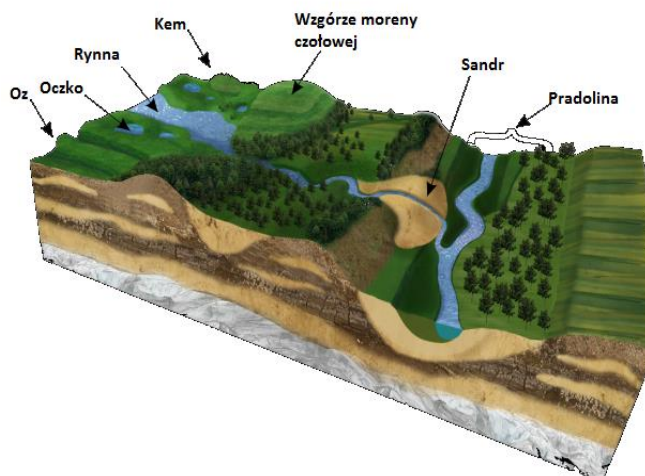
gips, granit, ropa naftowa, ruda żelaza, sól kamienna, uran, torf

Zadanie 10. (3p.)

Większa część obszaru Polski została ukształtowana przez lądolód i wody z niego wypływające.

Jedną z form polodowcowych jest pradolina.

Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie pradolin w Polsce, zaś grafika – formy polodowcowe.

Źródła: <https://ig.amu.edu.pl/pradolina/>; https://explore.fandom.com/pl/wiki/Teren_polodowcowy

Na podstawie materiału źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

a) **Zaznacz znakiem X trzy zdania poprawnie opisujące pradolinę.**

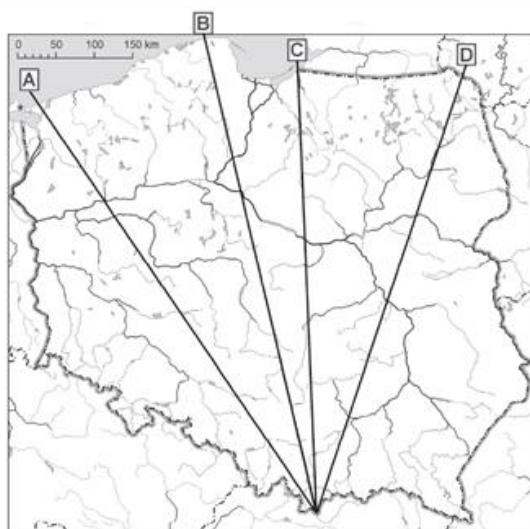
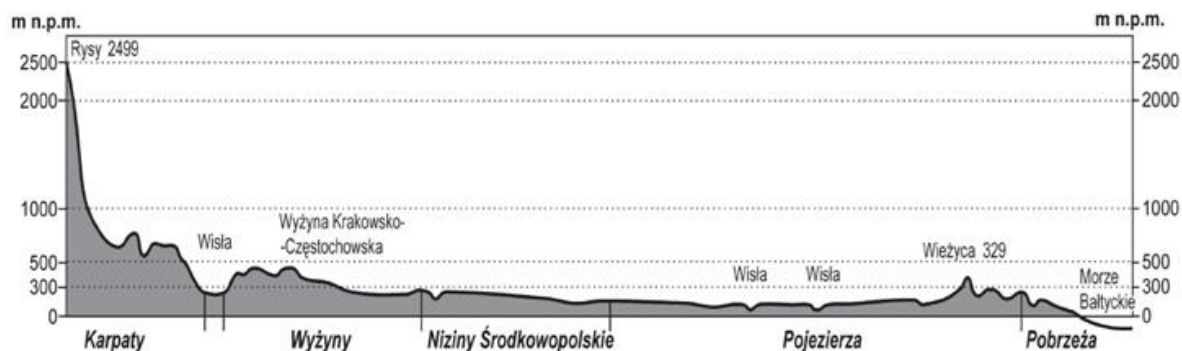
- A. Pradoliny mają przebieg południkowy.
- B. Pradoliny tworzyły się pod lądolodem.
- C. Pradoliny tworzyły się przed czołem lądolodu.
- D. Do utworzenia pradolin przyczyniły się wody wypływające z topniejącego lądolodu.
- E. Dna pradolin są szersze niż dna współczesnych rzek w Polsce.
- F. Pradoliny występują we wszystkich pasach ukształtowania terenu w Polsce.

b) Pradoliny mają wpływ na obecny kształt sieci rzecznej w Polsce. **Podaj nazwy trzech polskich rzek, które częściowo płyną w dawnej pradolinie warszawsko – berlińskiej.**

Są to rzeki:

Material źródłowy do zadań 11 – 12.

Ilustracja przedstawia profil terenu, wykonany wzdłuż jednej z zaznaczonych na mapie linii (A – D) oraz przestrzenny rozkład rocznych sum opadów atmosferycznych w Polsce.

Źródło: cke.gov.pl

Zadanie 11. (5p.)

a) Wpisz do tabeli litery, którymi oznaczono na mapie linie opisane poniżej.

Opis linii na mapie	Oznaczenie linii na mapie
Linia przebiegająca przez Nizinę Śląską.	
Linia przecinająca rzeki: Bzurę i Pilicę.	
Linia przebiegająca najbliżej Drawieńskiego Parku Narodowego.	
Linia przebiegająca najbliżej obszaru źródłowego rzeki Warty.	
Linia przebiegająca najbliżej najgłębszego jeziora w Polsce.	
Linia, wzdłuż której wykonano profil terenu.	

b) Korzystając z mapy opadów rocznych zaznacz w poniższym zestawieniu znakiem X nazwy trzech krain geograficznych, które cechują się (w całości lub w dużej części) występowaniem opadów rocznych wyższych niż 700 mm.

- A. Bieszczady
- B. Pojezierze Pomorskie
- C. Pojezierze Wielkopolskie
- D. Nizina Podlaska
- E. Wyżyna Śląska
- F. Nizina Śląska

Zadanie 12. (3p.)

W tabeli przedstawiono dane klimatyczne dotyczące miesięcznych sum opadów w milimetrach dla trzech z czterech miast zaznaczonych na mapie: Bielska-Białej, Leska, Olsztyna i Słubic.

Przyporządkuj miasta do danych klimatycznych, wpisując ich nazwy do tabeli.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Miasto
41	34	39	30	55	51	87	58	48	37	38	41	
45	47	59	69	129	132	143	92	110	74	57	45	
38	41	43	57	102	99	125	88	87	65	47	44	

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://klimat.imgw.pl/pl/climate-normals/OPAD_SUMA

Zadanie 13. (2p.)

Uzasadnij dwoma argumentami, odnoszącymi się do różnych cech krajobrazu, że walory przyrodnicze kraju mają wpływ na rozwój turystyki w Polsce.

Argument 1:

.....

Argument 2:

.....

Zadanie 14. (3p)

Przedstaw jedno podobieństwo i dwie różnice między krajobrazem sawanny i stepu.

Podobieństwo:

.....

Różnice:

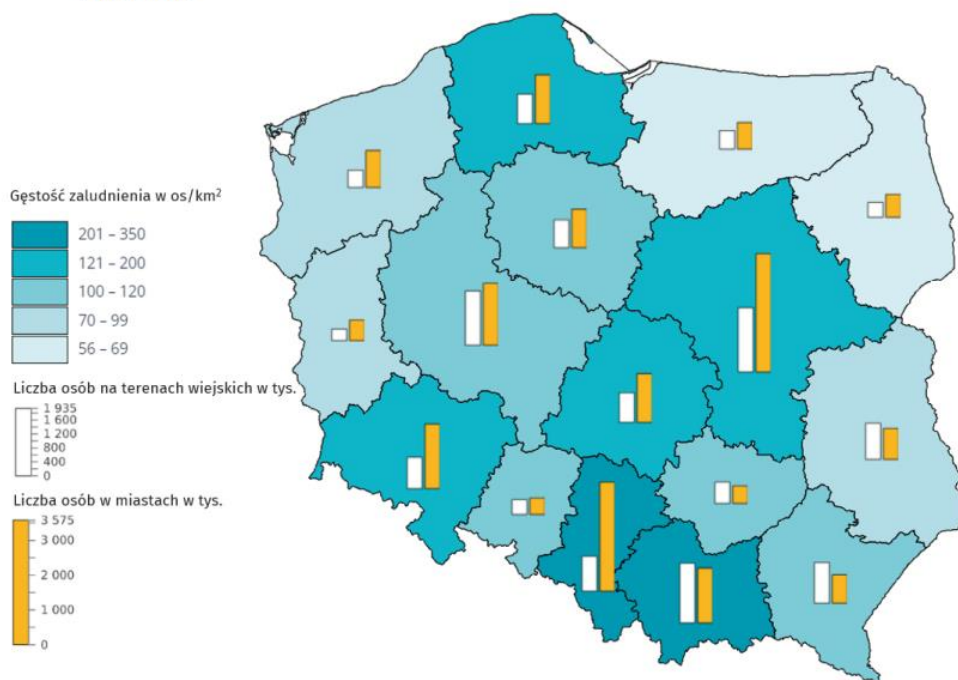
1.

2.

Zadanie 15. (5p.)

Mapa przedstawia gęstość zaludnienia i liczbę osób w podziale na tereny wiejskie i miasta w 2024r. wg województw.

Mapa 3. Gęstość zaludnienia i liczba osób (w tysiącach) w podziale na tereny wiejskie i miasta w 2024 r. wg województw.

Źródło: <https://stat.gov.pl>

Korzystając z mapy i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

- a) Odczytaj z mapy i zapisz gęstość zaludnienia dla województw podlaskiego i dolnośląskiego.

woj. podlaskie woj. dolnośląskie

- b) Wymień trzy województwa o gęstości zaludnienia poniżej 120 os/km², w których przeważa ludność wiejska nad ludnością miejską.

1. 2. 3.

- c) Wyjaśnij, dlaczego w tych województwach występuje przewaga ludności zamieszkującej tereny wiejskie.

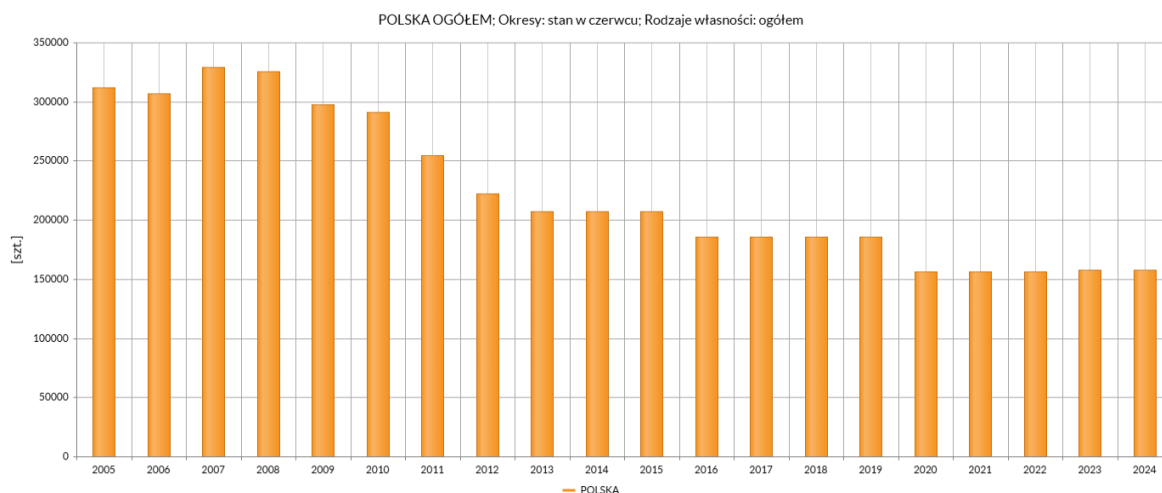
.....
.....
.....
.....

- d) Wyjaśnij, dlaczego w województwie śląskim występuje duża przewaga ludności zamieszkującej miasta nad ludnością wiejską.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 16. (4p.)

Wykres przedstawia pogłowienie koni w Polsce w latach 2005-2024.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Na podstawie wykresu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

a) **Uzupełnij zdanie, wpisując właściwe określenie z nawiasu.**

Pogłowienie koni w Polsce w latach 2007-2013 (*rosło / malało*)

b) **Wyjaśnij główną przyczynę tej zmiany.**

.....
.....

c) **Podaj dwie przyczyny, dla których hodowla koni nadal jest w Polsce prowadzona.**

1.
.....
2.
.....

Zadanie 17. (3p.)

a) **W każdym ze zdań wybierz jego poprawne dokończenie.**

1. Najniżej położony punkt województwa śląskiego znajduje się na obszarze miejscowości:

- A. Korbielów w gminie Jeleśnia.
- B. Turze w gminie Kuźnia Raciborska.
- C. Sośnica w gminie Gliwice.
- D. Jankowice w gminie Pszczyna.

2. W granicach województwa śląskiego znajdują się m.in.:

- A. Nizina Wielkopolska i Nizina Śląska.
- B. Pojezierze Wielkopolskie i Kotlina Ostrawska.
- C. Beskid Mały i Wyżyna Woźnicko-Wieluńska.
- D. Nizina Śląska i Sudety.

b) **Podaj nazwę obiektu położonego w województwie śląskim, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO.**

.....

Zadanie 18. (4p.)

Poniższe polecenia wykonaj na podstawie treści artykułu: *Etnograficznie na szlaku beskidzkich murali*.

- a) Na muralach beskidzkich pojawiają się charakterystyczne dla regionu symbole, elementy fauny i flory, czy przedmioty codziennego użytku. Są to m.in. *cap*, *gwiozda*, *lymieczech*, *makatka*, *żniwka*. Poniżej znajdują się opisy kilku z nich.

Dopisz właściwą nazwę do każdego z opisów.

Opis elementu na Szlaku Beskidzkich Murali	Nazwa
Mała, prostokątna tkanina dekoracyjna	
Jeden z najstarszych symboli kultury karpackiej, ma za zadanie chronić domostwo przed złem.	
Haftowany mankiet koszuli lnianej w stroju górali z Jaworzynki.	

- b) **Podaj nazwę zabawki, która jest symbolem Tygodnia Kultury Beskidzkiej:**

.....

- c) **Napisz, co to jest i w której wsi znanej ze Szlaku Beskidzkich Murali znajduje się tzw. trójstyk.**

Jest to

Znajduje się we wsi

Zadanie 19. (5p.)

Poniższe polecenia wykonaj na podstawie treści artykułu: *Jak ograniczać skutki powodzi globalnie i lokalnie*.

- a) Ze względu na sposoby powstawania, rozróżnia się powodzie: opadowe, roztopowe, zatorowe i sztormowe. **Dopisz do opisów powodzi właściwy ich rodzaj.**

Opis powodzi	Rodzaj powodzi
Powstają podczas silnych wiatrów, które spychają wodę ku brzegowi	
Powstają wskutek nasilenia zjawisk lodowych, np. nagromadzenia kry na rzece	

- b) **Wyjaśnij, czym jest polder przeciwpowodziowy.**

.....

c) **Przedstaw trzy sposoby zapobiegania powodziom lub ograniczania ich skutków, zaproponowane w artykule.**

1.
.....
2.
.....
3.
.....

d) **Wyjaśnij, dlaczego tzw. mała retencja jest ważna w ochronie przeciwpowodziowej.**

.....
.....
.....
.....

Brudnopis: